Valiokuntaneuvos
Mikko Monto
LaV@eduskunta.fi

Lakivaliokunnan kokous ke 14.3.2018 / lisäselvityspyyntö

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN VASTAUS LAKIVALIOKUNNAN LISÄSELVITYSPYYNTÖÖN

Rikosseuraamuslaitos lausuu lakiasiainvaliokunnan lisäselvityspyyntöön kommentoida pyynnön liitteenä olevaan PowerPoint esityksen väittämiin seuraavasti. Toimitila-asioiden osalta lausunto on laadittu yhteistyössä Senaatti-kiinteistön kanssa.

Pohjois-Suomen vankilan tulevaksi henkilöstömääräksi on arvioitu 145, mikä on n. 20 henkilötyövuotta alhaisempi kuin nykyinen Pelson ja Oulun vankiloiden henkilöstömäärä. Yhdistämällä kaksi vankilaa saadaan huomattavia synergiaetuja, koska useita päällekkäisiä toimintoja voidaan karsia. Henkilöstömäärän väheneminen on saavutettavissa mm. seuraavissa toiminnoissa: johto ja hallintohenkilöstö, päivystys, keittiö- ja laitoshuolto, vankien vastaanottotoiminnot, portti- ja keskusvalvomotoiminta. Selkeitä henkilöstösäästöjä saavutetaan myös vankien kuljetuksissa, sillä aikataulunmukainen vanginkuljetus välillä Pelson vankila–Vaala- Pelson vankila poistuu sekä vankien kuljetukset (esim. terveydenhuolto) välillä Pelson vankila-Oulu-Pelson vankila poistuu. Nykyiseen tilanteeseen verrattuna henkilöstösäästöt ovat vuositasolla n. 1 M€.

Eduskunnan lakivaliokunnalle annetussa ppt-esityksessä väitetään, että toimitilakustannusten kasvu ovat vahvasti ylimitoitettu ennuste. Väitettä ei ole perusteltu eikä väittämä sisällä väitettä tukevia laskelmia. Rikosseuraamuslaitos on tehnyt Pohjois-Suomen vankilaan liittyvät toimitilakustannuslaskelmat yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Pelson vankilan kiinteistökannan toimitilakustannuslaskelmat perustuvat siihen, että mikäli tehdään päätös vankilatoiminnan jatkamisesta Pelsolla, kaikki vankilan alueella olevat rakennukset ja verkostot (lämpö, sähkö, vesi, jätevesi) joudutaan joka tapauksessa peruskorjaamaan jossain vaiheessa vankilan elinkaaren aikana. Pelson rakennuskanta on pääosin vanhaa ja huonokuntoista, eikä rakennuksia saada peruskorjattunakaan vastaamaan vankilakonseptin toiminnallisia vaatimuksia. Vanha rakennuskannan käyttö olisi tilatehotonta, käyttökustannuksiltaan kalliimpaa, ja energiatehottomampaa verrattuna uudisrakennuksien käyttöön. Pelson vankilasta luovuttaessa toimintojen uudelleenjärjestely mahdollistaa valtion käytöstä vapautuville tiloille uuden käyttötarkoituksen. Mahdollinen kiinteistöjen kehityshyöty tuloutetaan täysimääräisesti valtiolle.

Ppt-esityksessä oli Pohjois-Suomen vankilan neliömäärä kirjattu virheellisesti (11 943 m2). Oikea neliömäärä on Rikosseuraamuslaitoksen vankipaikkaselvityksen mukaan (s.25) 10 998m2.

Ppt-esityksessä väitetään, että korko rasittaa tarpeettomasti Pelson uuden vankilan laskelmaa. Kysymys ei ole korosta, vaan Senaatti-kiinteistöjen toteuttaman rakennusinvestoinnin seurauksena syntyvästä vuokrakustannuksesta. Vuokra on omakustannusperusteinen ja se koostuu pääoman osalta korkokustannuksesta, poistosta ja riskistä sekä ylläpidon osuudesta. Pääomavuokra muodostuu yleensä 6,3–6,8 % rakentamisesta aiheutuvista kustannuksista. Tätä valtion vuokrajärjestelmää sovelletaan valtion omistamissa kiinteistöissä tilatyypistä riippumatta. Kokonaisvuokran määrä muodostuu aina tapauskohtaisesti riippuen onko kyseessä uudisrakennus tai perusparannettava rakennus.

Ppt-esityksessä väitetään, että Pohjois-Suomen vankilaan ei ole suunniteltu erillisiä toiminnantiloja. Pohjoisen vankilan vankien tarvitsema toimintaympäristö ja logistiikka on suunniteltu vankilakonseptin periaatteiden pohjalta. Niissä korostuvat osastojen läheisyydessä tapahtuvat arjenhallinnan, liikunnan, ryhmäopiskelun, pienimuotoisen askartelun ja tuotevalmistuksen vankitoiminnat. Myös vankiosastojen yhteydessä olevat pihat lisäävät ulkoilun merkitystä toiminnoissa. Ruokailu tapahtuisi osastoilla, mutta omakohtaisen ruoan valmistamisen aktiviteetti vaihtelisi vankien kykyjen ja osaston turvallisuus- ja toimintaolosuhteiden mukaan (osa tutkintavangeista ja erillään pidettävät). Vankien palvelu ja toimintakeskukset (2-3 kpl) sisältäisivät mm. luokka-, ohjelma- ja hengellisiä tiloja, kokoontumis- ja työtoiminnan tiloja, sekä näiden tukitiloja. Vankeusvangeilla, tutkintavangeilla ja erityisryhmillä olisi omat palvelukeskukset. Tilat rakennettaisiin mahdollisemman muunneltaviksi ja tarpeiden mukaisesti esteettömiksi. Liikkuminen asuinosastojen ja keskusten välillä olisi vaivatonta ja luontevaa.

Vankilakonseptin lähtökohtana on ollut yhdistää Rikosseuraamuslaitoksen uuden strategian mukainen toiminta, tekniikka ja tilat. Näin vaikutetaan siihen, että vangit integroituisivat vapauduttuaan ympäröivään yhteiskuntaan nykyistä paremmin sekä pyritään pienentämään rikosten uusimisriskiä. Tämä uudenlainen toiminta edellyttää tukeutumista yhteiskunnan normaalipalveluihin, jonka takia tulevaisuuden vankilat pitää sijoittaa lähelle yhteiskunnan tarjoamia palveluja, hyvien liikenneyhteyksien äärelle sekä lähelle vankien kotipaikkaa. Vankien opiskelu ja omatoiminen työskentely edellyttävät myös tietotekniikan lisäämistä ja tähän toimintaan tarvittavien toiminnan tilojen sijoittamista lähelle vankiasumista. Tarveselvitysvaiheessa lisättiin Vankilakonseptin mukaisten tilojen neliömäärää Pohjois-Suomen vankilan osalta siten, että ne vastaisivat uuden toiminnan tarpeisiin.

Ppt-esityksen loppupäätelmissä väitetään virheellisesti, että lisämäärärahan tarve ja käyttökustannukset olisivat yhtä suuret sekä erillisinä vankiloina kuin yhtenä yhdistettynä vankilana.

Osoite Lintulahdenkuja 4 00530 Helsinki | **Puhelin** 029 568 8500 | **Faksi** 029 566 5440 | **Sähköpostiosoite** kirjaamo.rise@om.fi | **Www-osoite** rikosseuraamus.fi vankilatuote.fi

Rikosseuraamuslaitos on aikaisemmin esityttämissään asiakirjoissa laskelmin perustellut, että yhden laitoksen rakentamisen kautta saadaan merkittäviä säästöjä henkilöstön käytössä, keskitetyissä palveluissa ja rakennusinvestoinnin laajuudessa sekä vankilan ylläpidossa ja käyttökustannuksissa.

Uudisrakentamisen kokonaisriskit ovat myös selkeästi pienemmät kuin vanhan korjaamisessa syntyvät riskit. Kustannusriskit muodostuvat rakennushankkeissa monin eri tavoin. Pohjois-Suomen vankila rakennettaisiin uudelle tontille, joka valittaisiin sijaintinsa ja olosuhteittensa puolesta edulliselle rakentamispaikalle ja rakennettaisiin turvallisiksi tiedetyistä materiaaleista. Ouluun ja Pelsoon rakennettavissa laitoksissa tulisi tehtäväksi rakentamistutkimuksia molemmissa sijaintipaikoissa. Pelson kohdalla rakennuspaikka olisi enemmän sidoksissa nykyiseen sijaintiin ja tätä kautta nykyisiin maaperäolosuhteisiin (soinen maaperä). Lisäksi Pelson kohdalla osa rakennuksista tultaisiin peruskorjaamaan ja tässä tapauksessa vanhojen rakennusten rakennusaine-, kosteus- ja sisäilmariskien lähteet ovat varteenotettavia lisäriskejä verrattuna uudisrakentamiseen. Myös analyysissä mainittu ylitysriski (kustannusten) on rakentamisessa monelta osin riippuvainen juuri edellä mainituista seikoista. Uuden tilan rakentaminen ei myöskään vaadi väistötiloja, kuten aina tapahtuu korjattaessa vanhaa kiinteistökantaa.

Rikosseuraamuslaitos on Vankilakonseptityön jatkotyön myötä pyrkinyt kehittämään vankien toimintaa siten, että sen tuloksellisuus ja vaikuttavuus paranisi nykyisestä toiminnasta. Tähän perustuen voidaan todeta, että Pelson vankilan nykyinen toiminta ei kaikilta osin vastaa tähän uudenlaisen vankeinhoidon vaatimuksiin. Pohjois-Suomen vankilahanke ei sinällään estä Maa- ja metsätalousministeriötä toimimaan jatkossakin Pelsolle jäävissä tiloissa jonkin toisen toiminnanharjoittajan kanssa. Geenipankkitoiminnan uudelleenjärjestely tehdään yhteistyössä Maa- ja metsätalousministeriön kanssa, mikäli toimintaa päätetään jatkaa. Sukevan vankilan Iskolan osaston lakkauttamisen yhteydessä noin kymmenen vuotta sitten löydettiin onnistunut ratkaisu kyyttökarjan osalta. On geenivarannon säilyttämistyössä tulevaisuudessa toimijana mikä taho tahansa, tulee käytössä oleviin eläintiloihin sitoutumaan tulevaisuudessa peruskorjaustarpeet, jotka tulevat jollain tavalla valtion maksettavaksi.

Rikosseuraamuslaitos ja Senaatti – kiinteistöt ovat yhtä mieltä siitä, että yhdistetyn laitoksen malli on valtion kokonaisedun mukainen ratkaisu.

Pääjohtaja Esa Vesterbacka

Erikoissuunnittelija Asko Miettinen

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 568 8500

Faksi
029 566 5440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi
vankilatuote.fi